Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003377

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-08-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кущева Олександра Володимирівна
2. Oleksandra Kuscheva

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 081 Право

Дата захисту: 15-08-2025

Спеціальність за освітою: 081 Право

Місце роботи здобувача: Дніпровський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571446

Місцезнаходження: пр. Гагаріна, 26, Дніпро, Дніпровський р-н., 49005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10049

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571446

Місцезнаходження: пр. Гагаріна, 26, Дніпро, Дніпровський р-н., 49005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571446

Місцезнаходження: пр. Гагаріна, 26, Дніпро, Дніпровський р-н., 49005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.77.07

Тема дисертації:

1. Кримінальна відповідальність за розголошення державної таємниці

2. Criminal liability for disclosure of state secrets

Реферат/анотація:

1. Наукова праця присвячена удосконаленню теоретичних положень кримінального права в частині відповідальності за розголошення державної таємниці та напрацюванні рекомендацій з удосконалення законодавства та практики його застосування. На підставі аналізу питань історико-правового розвитку та сучасного стану законодавства про кримінальну відповідальність за розголошення державної таємниці, його диференційовано на 5 етапів. Діяння у вигляді розголошення державної таємниці відповідає більшості підставам (несе високий ступінь суспільної небезпеки, є типовим та достатньо розповсюдженим діянням на території України, для протидії даному акту деліктної поведінки існує нагальна потреба у впливі кримінально-правовими заходами (з урахуванням можливостей системи кримінальної юстиції в протидії цим актам суспільно небезпечної поведінки), співрозмірність позитивних наслідків криміналізації розголошення державної таємниці над негативними (встановлено, що перші значно переважають), тривалий історичний досвід регулювання кримінальної відповідальності за це діяння (понад 400 років), підтримка криміналізації розголошення державної таємниці з боку суспільства (соціальний запит) тощо) та принципам

криміналізації, тому віднесення його законодавцем до числа злочинів є обґрунтованим та необхідним кроком. На підставі аналізу змісту ст. 328 КК України встановлено, що дана норма є соціально обумовленою. За результатами аналізу питання форм реалізації кримінальної відповідальності за розголошення державної таємниці встановлено, що наявність лише одного безальтернативного основного виду покарання у виді позбавлення волі є недостатньою для забезпечення реалізації мети застосування до винного заходу державного примусу, закріпленої у ст. 50 КК України (протягом останніх п'яти років (з 2019 по 2023 рр.) лише в 1 випадку до засудженого за вчинення акту розголошення державної таємниці було застосовано покарання у виді позбавлення волі з його реальним відбуванням). На підставі цього запропоновано включити до санкції ч. 1 ст. 328 основні альтернативні види покарань (наприклад, штраф, який є найбільш поширеним видом покарань, що застосовується до засудженого за вчинення названого злочину). Встановлено, що така практика є поширеною у законодавстві інших європейських держав (наприклад, Естонська Республіка, Латвійська Республіка, Литовська Республіка, Республіка Польща, Федеративна Республіка Німеччина). Дослідження змісту законів про кримінальну відповідальність зарубіжних держав (Грузія, Естонська Республіка, Італійська Республіка, Латвійська Республіка, Литовська Республіка, Республіка Польща, Румунія, Федеративна Республіка Німеччина, Французька Республіка) на предмет регулювання юридичної відповідальності за розголошення державної таємниці дозволило доповнити запропоновані пропозиції щодо модернізації чинної редакції ст. 328 КК України. У змісті більшості проаналізованих законів про кримінальну відповідальність зарубіжних держав необережне розголошення державної таємниці розглядається в якості привілейованого складу злочину (Естонська Республіка, Італійська Республіка, Латвійська Республіка, Республіка Польща, Федеративна Республіка Німеччина, Французька Республіка). З огляду на той факт, що у відповідних складах розголошення державної таємниці винний не має стійкої антисоціальної установки (а, відтак, становить менший рівень суспільної небезпеки), запропоновано спроєктувати відповідний підхід у зміст ст. 328 КК України.

2. The scientific work is devoted to improving the theoretical provisions of criminal law in terms of liability for disclosure of state secrets and developing recommendations for improving legislation and the practice of its application. Based on the analysis of issues of historical and legal development and the current state of legislation on criminal liability for disclosure of state secrets, it is differentiated into 5 stages. The act of disclosing a state secret meets most of the grounds (carries a high degree of public danger, is a typical and fairly widespread act on the territory of Ukraine, to counteract this act of tortious behavior there is an urgent need for the influence of criminal law measures (taking into account the capabilities of the criminal justice system in counteracting these acts of socially dangerous behavior), the proportionality of the positive consequences of criminalizing the disclosure of a state secret over the negative ones (it has been established that the former significantly outweigh the latter), the long historical experience of regulating criminal liability for this act (over 400 years), support for the criminalization of the disclosure of a state secret by society (social demand), etc.) and the principles of criminalization, therefore, its classification by the legislator as a crime is a justified and necessary step. Based on the analysis of the content of Article 328 of the Criminal Code of Ukraine, it has been established that this norm is socially conditioned. According to the results of the analysis of the forms of implementation of criminal liability for disclosure of state secrets, it was established that the presence of only one non-alternative main type of punishment in the form of deprivation of liberty is insufficient to ensure the implementation of the goal of applying state coercion to the guilty measure, enshrined in Article 50 of the Criminal Code of Ukraine (over the past five years (from 2019 to 2023) in only 1 case was a punishment in the form of deprivation of liberty applied to a person convicted of committing an act of disclosure of a state secret with its actual serving). On this basis, it is proposed to include the main alternative types of punishment in the sanction of Part 1 of Article 328 (for example, a fine, which is the most common type of punishment applied to a person convicted of committing the aforementioned crime). It has been established that such a practice is widespread in the legislation of other European states (for example, the Republic of Estonia, the Republic of Latvia, the Republic of Lithuania, the Republic of Poland, the Federal Republic of Germany). A study of the content of the laws on criminal liability of foreign states (Georgia, the Republic of Estonia, the Republic of Italy, the Republic of Latvia, the Republic of Lithuania, the Republic of Poland,

Romania, the Federal Republic of Germany, the French Republic) on the subject of regulating legal liability for the disclosure of state secrets allowed supplementing the proposed proposals for the modernization of the current wording of Article 328 of the Criminal Code of Ukraine. In the content of most of the analyzed laws on criminal liability of foreign states, careless disclosure of state secrets is considered as a privileged element of the crime (Republic of Estonia, Republic of Italy, Republic of Latvia, Republic of Poland, Federal Republic of Germany, French Republic). Given the fact that in the relevant elements of disclosure of state secrets the guilty party does not have a stable antisocial attitude (and, therefore, poses a lower level of public danger), it is proposed to design an appropriate approach into the content of Article 328 of the Criminal Code of Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Кущева О.В. Досвід Грузії в частині встановлення кримінальної відповідальності за розголошення державної таємниці. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 11 С. 652–655.
- 2. Кущева О.В. Досвід країн Балтії в частині встановлення кримінальної відповідальності за розголошення державної таємниці. Прикарпатський юридичний вісник. 2024. № 5. С. 494–500.
- 3. Кущева О.В. Вина як суб'єктивна ознака складу злочину у вигляді розголошення державної таємниці Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 12. С. 583–585.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Почтовий Максим Миколайович

2. Maksym M. Pochtovyi

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571446

Місцезнаходження: пр. Гагаріна, 26, Дніпро, Дніпровський р-н., 49005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Курилюк Юрій Богданович
2. Yurii Kuryliuk

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Адміністрація Державної прикордонної служби України

Код за ЄДРПОУ: 00034039

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 26, Київ, 01034, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тарасенко Олег Сергійович
2. Oleh S. Tarasenko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08751177

Місцезнаходження: пл. Солом'янська, 1, Київ, 03035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хашев Вадим Георгійович

2. Vadym H. Khashev

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571446

Місцезнаходження: пр. Гагаріна, 26, Дніпро, Дніпровський р-н., 49005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гритенко Оксана Анатоліївна

2. Oksana A. Hrytenko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1376-6956

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571446

Місцезнаходження: пр. Гагаріна, 26, Дніпро, Дніпровський р-н., 49005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Шаблистий Володимир Вікторович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Шаблистий Володимир Вікторович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Почтовий Максим Миколайович
Реєстратор	УкрІНТЕІ

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна